

АБ ШЛЮБЕ, СЯМ'І І КАР'ЕРЫ

Беларускі саюз жанчын правёў круглы стол па пытаннях павышэння прэстыжу інстытута сям'і і ўмацавання здароўя жанчын. Акрамя членаў гэтай грамадскай арганізацыі, надзённыя праблемы абмеркавалі прадстаўнікі міністэрстваў аховы здароўя, працы і сацыяльнай абароны, інфармацыі, а таксама сталічнага і рэгіянальнага цэнтраў сацыяльнага абслугоўвання, грамадскага аб'яднання шматдзетных бацькоў і іншыя.

Намеснік старшыні Беларускага саюза жанчын (БСЖ), ганаровы прафесар факультэта журналістыкі БДУ Лілія АНАНІЧ паведаміла, што ў Беларусі 5 084 580 жанчын (53 %).

У складзе БСЖ іх 130 тысяч.

— Гэта вялікі энергетычны патэнцыял. А ініцыятывы Беларускага саюза жанчын падтрымліваюцца на дзяржаўным узроўні, — падкрэсліла Лілія Ананіч, заклікаўшы ўдзельніц круглага стала да абмеркавання найперш праблемных пытанняў.

Беларуская жанчына: хто яна?

Пра тое, як сёння выглядае сярэднестатыстычная беларуская жанчына і як яна змянілася за чвэрць стагоддзя (з 1992 года),

расказала **намеснік старшыні Беларускага саюза жанчын Антаніна МОРАВА**. Сярэдні ўзрост беларускі — 42,8 года (37,6 у 1992 годзе). Жыцц

мы сталі даўжэй: працягласць жыцця павялічылася на 3,7 года, прычым у горадзе яна вырасла на 4,2 года, у вёсцы — на 3,6. А вось нараджаць нашы суайчынніцы сталі пазней: першае дзіця — ва ўзросце 26,5 года (на 3,6 года пазней, чым у 1992-м). Адпаведна, у шлюб сённяшняя беларуска ўступае таксама пазней — у 25,8 года (раней у 22,4).

Як сведчыць статыстыка, сярэднестатыстычная беларуская жанчына добра адукаваная і вялікая працаўніца: 37 % беларусак маюць вышэйшую адукацыю і аддаюць працы ў сярэднім 38 гадзін у тыдзень. Апошні паказчык, дарэчы, адзін з самых высокіх у Еўропе. Акрамя занятасці на рабоце, каля 26 гадзін у тыдзень жанчына прысвячае вядзенню хатняй гаспадаркі. Чвэрць гэтага часу ідзе на догляд непаўналетніх дзяцей.

Увогуле ў беларускіх жанчын высокая ступень занятасці: 91 % жанчын, якія маюць непаўналетніх дзяцей, працуюць. Прычым нярэдка сумяшчаюць сям'ю і вядзенне хатняй гаспадаркі з работай на высокай пасадзе: 40 % жанчын-кіраўнікоў маюць непаўналетніх дзяцей. Увогуле ў Беларусі амаль палова (48 %) жанчын-кіраўнікоў, 33 % першых асоб (кіраўнікоў) у розных арганізацыях — прадстаўніцы прыгожай паловы.

На варце здароўя — сучасныя тэхналогіі

— Калі ў жанчыны столькі абавязкаў, ёй проста неабходна мець моцнае здароўе, — працягнула тэму **намеснік дырэктара па акушэрстве і гінекалогіі РНПЦ «Маці і дзіця»**

Святлана НАГІБОВІЧ.

Яна засяродзіла ўвагу на праблеме дэмаграфічнай бяспекі і адзначыла, што каэфіцыент нараджальнасці сёння не вельмі радуе. Ён складае (па выніках за 2017 год) 1,54. У той час як дзяржаўная праграма «Здароўе народа і дэмаграфічная бяспека Рэспублікі Беларусь» прадугледжвае яго на ўзроўні 1,94.

— Больш за палову беларусак нараджаюць паўторна. Аднак не сакрэт, што жанчын рэпрадуктыўнага ўзросту становіцца менш. Іх варта падтрымаць у нараджэнні другога, трэцяга, чацвёртага дзіцяці, — адзначыла Святлана Нагібовіч.

Міністэрства аховы здароўя, у сваю чаргу, падтрымлівае будучых мам і ў плане асветы. На гэта, у прыватнасці, накіраваны інтэрнэт-праект MamaPro.

— Мы разам са спецыялістамі — педыятрамі, неанатолагамі, гінекалагамі, псіхолагамі — выяжджаем у кожны рэгіён, запрашаем будучых матуль, навучаем, каб не было страху перад мацярынствам. Увогуле ж здароўе будучай маці пачынаецца яшчэ ўнутрывактрыбна, — падкрэсліла Святлана Нагібовіч.

Яна расказала, што 2/3 цяжарных жанчын маюць экстрагенітальныя паталогіі. Занепакоенасць спецыялістаў выклікаюць такія сацыяльныя хваробы, як цукровы дыябет, метабалічны сіндром, сардэчна-сасудзістыя і анкалагічныя хваробы будучых матуль. Але нават з самымі цяжкімі захворваннямі жанчына мае не толькі ўсе шанцы нарадзіць, але і радавацца мацярынству:

— Штогод у краіне на ўлік у жаночых кансультацыях становіцца каля 100 тысяч цяжарных жанчын. І тыя, хто мае цяжкія

хваробы, праходзяць праз высокатэхналагічную дапамогу, якая ёсць у нашай краіне. Усё самае сучаснае, што існуе сёння ў медыцыне ў свеце, у нас ёсць, і гэта дае магчымасць жанчыне нарадзіць здаровае дзіця. Пра многія выпадкі не ўсе нават ведаюць. Напрыклад, калі жанчыне ў раннім пасляродавым перыядзе, праз два месяцы пасля нараджэння дзіцяці, было перасаджана сэрца. Сёння медыцына змянілася: медыкі па-іншаму ставяцца да хворых. Наша мэта — працаваць на пацыента. У аказанне медыцынскай дапамогі жанчыне ўцягнутыя ўсе спецыялісты: нейрахірургі і неўролагі, анкалагі, кардыёлагі, эндавааскулярныя хірургі, — заўважыла Святлана Нагібовіч.

У пацвярджэнне яе слоў **Кацярына СТАРАВОЙТАВА, старшыня Першамайскай раённай арганізацыі шматдзетных бацькоў горада Мінска**, прывяла ўласны прыклад:

— На другія суткі пасля нараджэння майго сына праапэрыравалі ў Дзіцячым хірургічным цэнтры. Адносіны ўрачоў да нас былі выдатныя. Сыну, дарэчы, ужо хутка споўніцца 18. А ўсяго ў мяне шасцёра дзяцей, і я ганаруся, што я — шматдзетная маці.

На сям'і не эканомім

Аб дзяржаўнай падтрымцы сям'і расказала **кансультант упраўлення народа-населенства, гэндарнай і сямейнай палітыкі Міністэрства працы і сацыяльнай абароны Святлана БЕЛАШ**. Яна адзначыла, што дзяржава ніколі не эканоміла на сям'ях, а старалася ў меру магчымасці іх падтрымліваць. За апошнія 10 гадоў сацыяльныя і асабліва эканамічныя меры падтрымкі істотна павялічыліся. У прыватнасці, у 2 разы вырасла дапамога ў сувязі з нараджэннем дзіцяці. Дапамога па доглядзе дзіцяці да трох гадоў прывязана да сярэднямесячнага заробку і таксама павялічана амаль удвая. Сёння яна большая, чым мінімальны заробак, і з'яўляецца істотнай падтрымкай.

Паводле слоў Святланы Белаш, у нашай краіне актыўна развіваецца сфера сацыяльных паслуг, у прыватнасці, для сям'яў, дзе бацькі ці дзеці маюць інваліднасць. Тым часам любая сям'я, дзе ёсць дзеці, можа звярнуцца ў сацыяльны цэнтр і атрымаць кансультацыйную юрыдычную, псіхалагічную ці іншую дапамогу.

— На дзяржаўным узроўні ёсць разуменне наяўнасці жыллёвых праблем у шматдзетных сям'яў, і памеры фінансавай падтрымкі пры будаўніцтве жылля павялічваюцца. Уведзена праграма «Сямейны капітал», і яна паказала сваю эфектыўнасць: калі 10 гадоў таму, па даных перапісу, у Беларусі было 62,5 тысячы шматдзетных сям'яў, то зараз па звестках статыстычных справаздач іх каля 100 тысяч, — падкрэсліла Святлана Белаш.

37 % беларусак мае вышэйшую адукацыю і аддае працы ў сярэднім 38 гадзін у тыдзень. Апошні паказчык, дарэчы, адзін з самых высокіх у Еўропе.

Спецыяліст расказала, што сёння дапамогі атрымліваюць каля 500 тысяч дзяцей, а гэта кожнае трэцяе дзіця ў краіне. У Беларусі адкрыта 59 тысяч дэпазітных рахункаў «Сямейны капітал» на агульную суму 589 мільёнаў долараў. Аказваецца і адрасная дапамога: істотнай падтрымкай з'яўляецца бясплатнае харчаванне для дзяцей і бясплатны набор прадуктаў на суму каля 100 рублёў штомесяц. Такімі відамі падтрымкі карыстаецца ў нас каля 18 тысяч дзяцей.

Святлана Белаш праінфармавала і аб нядаўніх новаўвядзеннях:

— Летась у новай рэдакцыі быў прыняты закон аб дзяржаўных дапамогах сям'ям, якія выходзяць дзяцей. Узмоцнена падтрымка сям'яў з дзецьмі-інвалідамі і сям'яў, дзе бацькі з'яўляюцца інвалідамі. А таксама маладым жанчынам, якія ўпершыню становяцца матулямі і не маюць працоўнага стажу. Яны атрымліваюць пэўную выплату да дапамогі па цяжарнасці і родах, калі яна налічваецца ў мінімальным памеры. Падчас вырашэння жыллёвых пытанняў шматдзетных і маладых сям'яў Указам Прэзідэнта ўведзены новыя механізмы падтрымкі. Гэта субсідыі на аплату часткі працэнтаў і субсідыі на пагашэнне асноўнага доўгу. Пакуль толькі ў першым чытанні прыняты Працоўны кодэкс, у якім прадугледжана норма аб увядзенні бацькоўскага адпачынку пры нараджэнні дзіцяці.

Святлана Белаш падкрэсліла, што асаблівую увагу ў краіне ўдзяляюць шматдзетным маці. За мацярынства прадугледжана высокая дзяржаўная ўзнагарода — ордэн Маці. У Беларусі яго атрымала 9531 жанчына, прычым толькі сёлета — больш за 600 шматдзетных маці.

**Алена КРАВЕЦ.
Фота Яўгена ПЯСЕЦКАГА.**

Нашы дзеці

З ІНТЭРНАТА — У СЯМ'Ю

Дзесяць інтэрнацкіх устаноў для сірот і дзяцей, якія засталіся без апекі бацькоў, закрылі ў сталіцы за 12 гадоў. Мяркуецца, што налета знікне яшчэ адзін мінскі дзетдом. Колькасць дзяцей-сірот з кожным годам таксама змяншаецца. Цяпер у чатырох дзіцячых дамах і дапаможнай школе-інтэрнаце жыве прыкладна 350 непаўналетніх. Бацькоў, якіх пазбавілі правоў у адносінах да сваіх дзяцей, за час выканання патрабаванняў Дэкрэта Прэзідэнта № 18 стала ўтрая менш.

Пры пастаянным павелічэнні дзіцячага насельніцтва колькасць асірацелых малых у Мінску штогод змяншаецца. Раней у сталіцы было 14 сірот у разліку на 10 тысяч непаўналетніх, сёння іх ужо толькі шэсць. Такія лічбы прывяла **Зінаіда ВАРАБ'ЁВА, загадчык сектара сацыяльна-педагагічнай работы і аховы дзяцінства камітэта па адукацыі Мінгарвыканкама**, расказваючы пра дэінстытуцыялізацыю дзяцей (уладкаванне іх на розныя

сямейныя формы выхавання з інтэрнатаў).

— Летась у сям'і грамадзян аддалі 87 гадаванцаў дзетдамоў, пры гэтым 23 дзіцяці ўсынавілі, а 34 малыя ўладкаваны ў апякунскія і прыёмныя сям'і. Бацькі шасцярых дзетак аднавіліся ў правах на малых, 24 дзіцяці вернуты ў рэабілітаваныя сям'і. Практычна знікае такое паняцце, як «дзеці-адказнікі». Калі ў 2000 годзе такіх малых было 147, то летась — 17. Справы яшчэ больш пойдучы ўго-

ру, калі ў Мінску адкрыюць гарадскі сацыяльна-педагагічны цэнтр, у дадатак да аналагічных раённых устаноў.

Думаецца, што закрыць усе дзетдамы ў сталіцы не атрымаецца. Дзве-тры такія ўстановы маюць права на існаванне, лічыць спецыяліст:

— Кожнаму асірацеламу непаўналетняму форма ўладкавання вызначаецца індывідуальна. Бывае і так, што найлепшае рашэнне — дзіцячы дом, асабліва для падлетка. Пры дзяржаўным утрыманні сёння выхаванцу дастаецца больш увагі, чым у многіх сям'ях, бо не кожны бацька па выхадных заўжды водзіць сваіх дзяцей на розныя мерапрыемствы. Акрамя таго, усе дзеці захвачаны дадатковымі заняткамі па інтарэсах. Умовы жыцця ў дзетдамах максімальна набліжа-

ны да хатніх — у дзяцей асобныя пакоі на двух-трох чалавек. Усіх гадаванцаў матывуюць на вучобу. Пасля дзявятага ці адзінаццатага класа яны ідуць вучыцца далей. Сёлета чацвёрта з 56 выпускнікоў дзіцячых дамоў паступілі ў ВНУ, двое — у сярэднія спецыялізаваныя навучальныя ўстановы. Так што сіроцтва не азначае прысуд.

Найбольш паспяхова ў нас развіваецца апякунская форма выхавання дзяцей. 96 малых з дзетдамоў рэгулярна забіраюць да сябе на выхадныя, святы і канікулы таксама і патранатныя выхаванцы, якія заключаюць дагавор з інтэрнатамі.

— Палажэнне аб патранатным выхаванні нам вельмі дапамагае. Знаходзячыся нейкі час у сям'і, выхаванцы дзетдамоў атрымліваюць вопыт нармальнага сямейнага стасункаў, — дадае Зінаіда

Вараб'ёва. — Як і раней, шукаем найлепшае жыццёвызначэнне сірот з адхіленнямі псіхафізічнага развіцця. Такіх дзетак уладкаваць у сям'ю даволі цяжка. А яшчэ не кожнае дзіця — перш за ўсё падлеткі — само жадае патрапіць у сям'ю, і мы, вядома, прыслухоўваемся да іх пажаданняў.

Кожная дзіцячая ўстанова чымсьці адметная. Напрыклад, у дзіцячым доме ў Першамайскім раёне сталіцы ўсе дзеці штодня праводзяць гадзіну за чытаннем мастацкай літаратуры, прычым без прымусу. Гэта ўжо адна з традыцый. Дарэчы, ужо 30 гадоў з дня адкрыцця гэту ўстанову ўзначалівае Валентына Зяневіч. Пра яе жыццёвы шлях і багаты вопыт працы мы абавязкова раскажам у адным з найбліжэйшых нумароў «Сямейнай газеты».

**Ірына СІДАРОК
ЗВЯЗДА**